Valtakunnallinen työpajayhdistys ry
Herttaliisa Tuure, toiminnanjohtaja
Reetta Pietikäinen, asiantuntija
tyopajayhdistys@tpy.fi

Lausunto eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle:

Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2020 (HE 29/2019 vp)
Valtioneuvoston selonteko julkisen talouden suunnitelma vuosille 2020–2023 (VNS 2/2019 vp)

Valtakunnallinen työpajayhdistys ry (TPY) kiittää työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaa mahdollisuudesta antaa lausunto valtion talousarvioesityksestä ja valtioneuvoston selonteosta julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2020–2023. Yhdistys käsittelee lausunnossaan pyynnön mukaisesti sekä yleisesti talousarvioesitystä ja julkisen talouden suunnitelmaa, että erityisesti valtion talousarvioesityksen vaikuttavuutta nuorisotyöttömyyteen. Yhdistys tarkastelee esitystä erityisesti työpajatoiminnan ja etsivän nuorisotyön rahoituksen näkökulmista.

Työpajatoiminnalla ja etsivällä nuorisotyöllä voidaan tukea osallisuutta ja arjenhallintaa, edistää nuoren kasvua ja itsenäistymistä, vahvistaa itsetuntoa ja luottamusta itseensä sekä edistää koulutus- ja työmarkkinoille sijoittumista. Työpajatoiminta yhdistää yksilöllisen valmennuksen, osaamista kerryttävät työtehtävät ja vertaistuen. Etsivä nuorisotyö tukee nuorta kokonaisvaltaisesti ja hyödyntää monialaista yhteistyötä. Työpajatoiminta kattaa yli 90 prosenttia kunnista ja etsivää nuorisotyötä on lähes kaikissa kunnissa.

Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2020 (HE 29/2019 vp)

Yhdistyksen keskeiset huomiot lausunnossa ovat:

- Työpajatoiminnan valtionavustuksella on välitön korotustarve, joka perustuu työpajaorganisaatioiden määrän kasvuun. Vuodelle 2020 työpajatoiminnan tukemiseen tulee esityksen mukaisesti varata 16,3 miljoonaa euroa.
- Etsivän nuorisotyön osalta rahoituksen läpinäkyvyyden lisäämiseksi momenttikohtiin sisältyvät eri toiminnot ja niihin kohdennettu rahoitus tulee olla eriteltynä selvemmin. Etsivälle nuorisotyölle kohdennetun rahoituksen selvittäminen ei nyt ole mahdollista, sillä esityksessä ei ole eritelty EU:n Nuorisotakuun toteuttamisesta aiheutuvien menojen ja avustusten maksamiseen kohdennettua resurssia.
- Etsivän nuorisotyön valtakunnallisen digitaalisen järjestelmän kehittäminen on tarkoituksenmukaista. Järjestelmän kehittämiseen ehdotetusta 1,2 miljoonasta eurosta osa tulee suunnata digitaalisen etsivän nuorisotyön työmuodon kehittämiseen.
- Nuorisotakuun resursointi on riittämätön. Nuorisotyöttömyyden vähentäminen edellyttää tarkoituksenmukaista panostusta nuorisotakuuseen.
- TE-palveluissa tulee taata käyntiasiointina toteutettava yksilöllinen palvelu sekä palvelutarvearvio ja sen mukainen palveluohjaus: nuorten työllisyyden tukemisessa tarvitaan ohjauksellisia TE-palveluita.
- Palkkatuen uudistaminen on tarpeellista. Olennaista on panostaa palkkatukeen yhdistettävään yksilölliseen ohjaukseen, osaamisen tunnistamiseen ja työhönvalmennukseen.
- Nuorten oppisopimuskoulutuksen lisääminen on tarkoituksenmukaista. Tärkeää on vahvistaa oppisopimuskoulutuksen yksilöllistä valmennuksellista tukea.
- Työkykyohjelmassa tulee huomioida osatyökykyiset nuoret omana kohderyhmänään.
- Työkykykoordinaattoreiden määrää ollaan lisäämässä TE-toimistoissa 20 henkilötyövuodella – tarvetta on kuitenkin suuremmalle resursoinnille.
- TPY pitää työllisyyspalvelujen alueellisia kuntakokeiluja tarpeellisina. On tarkoituksenmukaista, että kuntien roolia työllisyyspalveluiden järjestämisessä ja tuottamisessa vahvistetaan.

- Aktiivimalli ei ole vaikuttava keino lisätä työllisyyttä. TPY kannattaa aktiivimallin leikkureiden ja velvoitteiden kumoamista.
- Oppivelvollisuuden laajentaminen ei yksinään ole riittävä ratkaisu nuorisotyöttömyyden vähentämiseen. Olennaista on turvata samalla riittävät ja laadukkaat tukipalvelut niille nuorille, jotka tarvitsevat yksilöllistä ja erityistä tukea ja ohjausta.
- Työpajojen tarjoamia yksilöllisiä tukipalveluja tulee hyödyntää nykyistä laajemmin sekä perusopetuksen loppuvaiheessa ja siirryttäessä toiselle asteelle, että toisen asteen opintojen aikana.
- Työpajatoiminnassa kertyneen osaamisen tunnistaminen ja sen tunnustamisen tukeminen sekä työpajojen ja koulutuksen järjestäjien välisen yhteistyön vahvistaminen tarvitsevat pitkäjänteisiä valtakunnallisia kehittämisresursseja.
- Jotta työllisyysasteen nousu voi toteutua ja jatkua mahdollisesta talouden taantumasta huolimatta, eivät ensimmäiset menovähennykset voi kohdistua työllisyysasteen nostoon suunnatuista resursseista.
- Suunnitelma Veikkauksen edunsaajien määrärahojen kompensaation toteuttamiseksi pitää laatia pikaisesti.
- Valtioneuvoston selontekoon julkisen talouden suunnitelmasta tulee tarkentaa: ”Nuorten työpajatoiminnan tukemiseen varataan lisäystä vuosittain 2 milj. euroa v. 2020–2023”. Tällöin kirjaus vastaa hallituksen talousarvioesitystä, jossa vuodelle 2020 työpajatoimintaan esitetään 16,3 M€.

Työpajatoiminnan ja etsivän nuorisotyön rahoitus

Työpajatoiminnan rahoitus

Esityksen yleisperusteluissa todetaan, että nuorten työpajatoiminnan tukemiseen ehdotetaan 2 miljoonan euron lisäystä. Esityksen selvitysosassa on kirjattuna, että työpajatoiminnan tukemiseen osoitetaan 16 300 000 euroa.

Yhdistys pitää työpajatoiminnan resursoinnin lisäystä tarkoituksenmukaisena, sillä valtionavustusta saavien nuorten työpajatoimintaa toteuttavien organisaatioiden määrä on lisääntynyt merkittävästi, mutta työpajatoiminnan valtionavustus ei ole vastaavasti kasvanut. Työpajatoiminnan valtionrahoitus (29.91.51) on vuodesta 2013 ollut n. 13 M€–13,9 M€ luokkaa. Vuosien 2013 ja 2019 välillä avustettavien nuorten työpajaorganisaatioiden määrä on noussut n. 15 %. Organisaatiokohtaisen rahoituksen suhteellisen osuuden pieneneminen on aiheuttanut haasteita työpajatoimijoiden rahoitukselle.

Valtionavustuksen välitön korotustarve, joka pitäisi organisaatiokohtaisen rahoituksen kohtuullisella tasolla, **on vähintään 2 miljoonaa euroa. Vuodelle 2020 työpajatoiminnan tukemiseen tulee varata esityksen selvitysosan mukaisesti 16,3 miljoonaa euroa.**

Valtionavustuksen osuus työpajatoiminnan kokonaisrahoituksesta on noin 9–12 prosenttia. Yksittäisen työpajatoimijan rahoituksessa valtionavustuksella on usein merkittävä rooli – erityisesti mitä pienemmästä toimijasta on kyse. Työpajatoiminnan rahoitus on monikanavaista, ja kokonaisrahoitus muodostuu erilaisesta julkisesta avustusmuotoisesta rahoituksesta, valmennuspalveluiden myynnistä sekä yksityisestä rahoituksesta. Työpajatoiminnan rahoitukseen käytettiin vuonna 2018 yhteensä n. 106 miljoonaa euroa.

Etsivän nuorisotyön rahoitus

Esityksen mukaan etsivän nuorisotyön tukemiseen sekä EU:n Nuorisotakuun toteuttamisesta aiheutuvien menojen ja avustusten maksamiseen osoitetaan 5 223 000 euroa momentilta 29.91.51. Etsivän nuorisotyön tukemiseen osoitetaan lisäksi 7 127 000 euroa momentilta 29.91.50.

Yhdistys toteaa, että esitetyn budjetin valossa etsivälle nuorisotyölle tosiasiallisesti kohdennetun rahoituksen seuraaminen on hankalaa, ellei mahdotonta, kun etsivän nuorisotyön momenttikohtien kirjauksiin on yhdistetty myös muita toimintoja. Momentilla 29.91.50 etsivän nuorisotyön rinnalla on *muu sosiaalinen vahvistaminen* ja momentilla 29.91.51 kirjaus *EU:n Nuorisotakuun toteuttamisesta aiheutuvien menojen ja avustusten*

maksamisesta. Voidaan nähdä, että muuhun sosiaaliseen vahvistamiseen on varattu 1 M€, mutta EU:n Nuorisotakuun toteuttamisesta aiheutuviin menoihin ja avustuksiin varattuja resursseja ei ole eritelty. Näin ollen tosiasiallisesti etsivään nuorisotyöhön käytettävä rahoitus jää epäselväksi. Yhdistys katsoo, että **rahoituksen läpinäkyvyyden lisäämiseksi momenttikohtiin sisältyvät eri toiminnot ja niihin kohdennettu rahoitus tulee olla eriteltynä selvemmin.**

Esityksessä todetaan, että kertaluonteisena lisäpanostuksena ehdotetaan 1,2 miljoonaa euroa valtakunnallisen digitaalisen järjestelmän kehittämiseen etsivän nuorisotyön toimintaan. Järjestelmän on tarkoitus helpottaa yhteys- ja yksilöintitietojen siirtämistä etsivälle nuorisotyölle. Yhdistyksen mielestä **digitaalisen järjestelmän kehittäminen on tarkoituksenmukaista**. Kehittämistyössä tulee kuitenkin hyödyntää jo käytössä olevia järjestelmiä ja kehittää niitä mahdollisuuksien mukaan edelleen. Yhdistys korostaa, että etsivässä nuorisotyössä tarvitaan olennaisesti myös **digitaalisen etsivän nuorisotyön työmuodon kehittämistä**, ja osa järjestelmään varatuista resursseista tulisi käyttää tähän kehittämistyöhön.

Talousarvioesityksen vaikuttavuus nuorisotyöttömyyteen

Rinteen hallitusohjelmassa on otettu nuoret kiitettävästi huomioon. Hallitusohjelman toteutuminen rahoituksen näkökulmasta nojautuu kuitenkin hyvin vahvasti työllisyysasteen nousuun. Hallituskauden loppuun mennessä työllisyysasteen tulisi olla 75 prosentissa ja työllisten määrän on tarkoitus vahvistua vähintään 60 000 henkilöllä. Talouskasvun hidastuminen tulee haastamaan työllisyysasteen nousun.

Työ- ja elinkeinoministeriön työllisyyskatsauksen mukaan elokuun lopussa 2019 alle 25-vuotiaita työttömiä työnhakijoita oli 29 600, mikä on 1 800 vähemmän kuin edellisen vuoden elokuussa. Nuorten työttömyys laski heinäkuusta 7 100:lla. Alle 20-vuotiaita oli työttömänä 7 200. Työpajatoiminta ja etsivä nuorisotyö tavoittivat vuonna 2018 vaikeassa elämäntilanteessa olevia alle 29-vuotiaita nuoria 34 382.

Työllisyysasteen nostamisessa on tärkeää tukea vaikeassa työmarkkina-asemassa olevien, nuorten ja pitkäaikaistyöttömien työllistymistä avoimille työmarkkinoille. Tätä edistetään erityisesti aktiivisen työvoimapolitiikan keinovalikoimalla. Olennaista on myös panostaa riittävään yksilölliseen tukeen TE-palveluissa. Lisäksi on mahdollistettava osatyökykyisten nykyistä laajempi avoimille työmarkkinoille siirtyminen. Hallituksen työllisyysasteen nostamisen keinovalikoima ei ole vielä täysin selvillä, vaan niitä parhaillaan kartoitetaan työmarkkinajärjestöjen kanssa.

Hallitusohjelman mukaisesti nuorisotakuun toimeenpanon varmistamiseksi OKM, TEM ja STM perustavat työryhmän, jonka työn on tarkoitus käynnistyä välittömästi. Tavoitteena on saada työryhmän kehittämisehdotukset kevään 2020 kehysriihen käyttöön. TEMin määrärahoihin on varattu määräaikaishaastattelujen toteuttamiseen ja nuorisotakuun edistämiseen 5 miljoonaa euroa vuonna 2020 ja 9–10 miljoonaa euroa vuosina 2021–2023. Valtakunnallisen työpajayhdistyksen mielestä **nuorisotakuun resursointi on riittämätön** ja vaikutuksia nuorisotyöttömyyden vähentämiseksi on vaikea arvioida. Määräaikaishaastattelujen ja nuorisotakuun resursointi tulee eritellä. On kuitenkin selvää, ettei nuorisotakuun puutteellinen resursointi edistä tarpeeksi nuorisotyöttömyyden vähentämistä. Valtakunnallisen nuorisotyön ja -politiikan ohjelman pääteemaksi on nostettu nuorten syrjäytymisen ehkäisy ja osallisuuden vahvistaminen. Tämä on tarkoituksenmukaista.

Hallitusohjelmaan ja talousarvioesitykseen kirjattu TE-palvelujen kehittäminen on oikean suuntainen panostus, mutta resursointi ei ole vielä ole riittävällä tasolla. Heikossa työmarkkinatilanteessa olevien **työllistymisasteen nosto vaatii vahvoja panostuksia TE-palveluihin** ja niiden tarjoamaan henkilökohtaiseen tukeen. Resurssien lisääminen on tarkoituksenmukaista. On kuitenkin huomattava, että TE-palveluja on karsittu aiemmin radikaalisti. Nuoret tarvitsevat kohtaamista ja ohjauksellista palvelua myös TE-palveluissa. Olennaista on, että **TE-palveluissa taataan käyntiasiointina toteutettava yksilöllinen palvelu sekä palvelutarvearvio ja sen mukainen palveluohjaus.** Työpajojen ja etsivän nuorisotyön yhteistyötä Ohjaamojen kanssa tulee myös

vahvistaa, sillä TPY:n toteuttaman kyselyn mukaan yhteistyö on monin paikoin heikkoa. Tarvitaan paikallisten ja alueellisten yhteistyörakenteiden vakiinnuttamista, toimijoiden rooleista, työnjaosta ja palveluprosesseista sopimista sekä vastavuoroista asiakasohjauksen vahvistamista. Nuorten palvelupolut on saatava nuorten tilanteita parhaiten edistäviksi.

Budjettiriihessä päätettiin **palkkatuen uudistamisesta**, joka astuu voimaan vuonna 2020. Palkkatukea on käytettävissä ensi vuonna yli 77 miljoonaa euroa, mikä on 24 miljoonaa euroa enemmän kuin vuonna 2019. Uudistuksen tavoitteena on yksinkertaistaa ja nopeuttaa palkkatukiprosessia ja vähentää työnantajiin kohdistuvaa byrokratiaa ja siten lisätä palkkatuen käyttöä yrityksissä. Osaamistarpeiden tunnistaminen, osaamisen kehittäminen ja muut palvelut kytketään tiiviimmin osaksi palkkatukea. Valmistelun yhteydessä selvitetään mahdollisuutta korottaa palkkatuen enimmäismäärää vaikeimmin työllistyvien osalta. Kolmannen sektorin palkkatuki uudistetaan avoimille työmarkkinoille siirtymisen tueksi kytkemällä siihen vahva yksilöllinen tuki, työkyvyn kartoitus ja muut tarvittavat palvelut. Tämä on tarkoituksenmukaista.

Työnantajia tuetaan lisäksi vaikeimmin työllistyvien rekrytoinnissa yhdistämällä työhönvalmennus tehokkaammin osaksi palkkatuettua työtä. Työhönvalmennuksen enimmäismäärää lisätään palkkatuella työllistettäessä. Lisäksi selvitetään tapoja lisätä nuorten oppisopimuskoulutuksen käyttöä palkkatukea hyödyntäen. **Valtakunnallinen työpajayhdistys pitää palkkatuen uudistusta tarpeellisena. Olennaista on panostaa palkkatukeen yhdistettävään yksilölliseen ohjaukseen, osaamisen tunnistamiseen ja työhönvalmennukseen.**

OKM ja TEM asettavat työryhmän **oppisopimusjärjestelmän kehittämiseksi** vastaamaan paremmin nuorten ja työelämän tarpeita. **TPY kannattaa nuorten oppisopimuskoulutuksen lisäämistä.** On kuitenkin huomattava, että oppisopimuskoulutus on nuorelle vaativa koulutusmuoto, joka edellyttää vahvaa itseohjautuvuutta ja omatoimisuutta – ja tähän nuoret tarvitsevat tukea. Työpajoilla on toteutettu ns. tuettua oppisopimuskoulutusta, jossa työpajalta tarjotaan nuorelle valmennuksellista tukea. **Nuorten oppisopimuskoulutuksessa tulee panostaa yksilölliseen työhönvalmennukselliseen tukeen.**

Hallitus lähtee toteuttamaan **osatyökykyisille suunnattua työkykyohjelmaa**, jolla helpotetaan työllistymistä. **Työkykyohjelmassa tulee huomioida osatyökykyiset nuoret omana kohderyhmänään.** Ohjelmassa käynnistetään toimet työkyvyn tunnistamiseksi, ohjataan työnhakijat tarpeen mukaisiin työkyvyn tuen palveluihin ja käynnistetään TE-palveluissa ja sote-palveluissa kokeiluhankkeet työkykypalvelujen kehittämiseksi. Lisäksi käynnistetään ohjelma, jossa julkisiin hankintoihin asetettavilla kriteereillä työllistetään osatyökykyisiä ja muita vaikeassa asemassa työmarkkinoilla olevia. Osatyökykyisten työkykyohjelmaan ehdotetaan 10 miljoonaa euroa vuodelle 2020, 12 miljoonaa euroa vuodelle 2021 ja 11,2 miljoonaa euroa vuodelle 2022. **Työkykykoordinaattoreiden määrää TE-toimistoissa lisätään 20 henkilötyövuodella – tarvetta olisi kuitenkin vielä suuremmalle resursoinnille.**

Hallitus käynnistää **työllisyyspalvelujen alueelliset kuntakokeilut**. Hankkeilla lisätään palvelujen asiakaslähtöisyyttä ja tavoitellaan hallinnonalat ylittäviä ratkaisuja. Kokeilujen tavoitteena on parantaa erityisesti pidempään työttömänä olleiden ja heikossa työmarkkina-asemassa olevien pääsyä työmarkkinoille. Työllisyyspalveluiden kehittämiseen ehdotetaan vuosittain 5 miljoonaa euroa vuosina 2020–2022. **TPY pitää työllisyyspalvelujen alueellisia kuntakokeiluja tarpeellisina. On tarkoituksenmukaista, että kuntien roolia työllisyyspalveluiden järjestämisessä ja tuottamisessa vahvistetaan.**

Hallitusohjelman mukaan kuntouttavaa työtoimintaa uudistetaan sosiaalisella kuntoutuksella. TPY katsoo, **että olennaista on panostaa kuntouttavaan työtoimintaan liitettävään yksilölliseen valmennukseen sekä jatkopolkujen tukemiseen työhönvalmennuksen keinoin**. Työpajatoiminnassa on mahdollista toteuttaa näitä molempia. Valmennukseen on kuitenkin kohdennettava tarkoituksenmukaiset resurssit. TPY kannattaa myös kuntoutusjärjestelmän uudistamista kuntoutuskomitean esitysten pohjalta.

Työpajakentällä paljon kritiikkiä aiheuttanut **aktiivimalli ollaan purkamassa**. Aktiivimallin leikkureiden ja velvoitteiden kumoamisen on tarkoitus tulla voimaan 1.1.2020. TPY katsoo, ettei aktiivimalli ole vaikuttava keino lisätä työllisyyttä. Sanktioiva malli on koettu epäoikeudenmukaisena ja työttömiä syyllistävänä, ja se on murentanut luottamusta yhteiskuntaa kohtaan. Tämä voi puolestaan syventää syrjäytymistä. **TPY kannattaa aktiivimallin leikkureiden ja velvoitteiden kumoamista.**

Hallitus on laajentamassa oppivelvollisuusikää 18 ikävuoteen. Yhdistys pitää tätä sinänsä tarkoituksenmukaisena, mutta huomauttaa, ettei **oppivelvollisuuden laajentaminen yksinään ole riittävä ratkaisu syrjäytymisen ehkäisyyn tai nuorisotyöttömyyden vähentämiseen.** Koko ikäluokkaa koskevan oppivelvollisuuden lisäksi on tarjottava yksilöllisiä tukipalveluita niille nuorille, jotka tarvitsevat vahvempaa tukea ja ohjausta tai ovat syrjäytymisvaarassa. Olennaista on, että yksilöllisiin tarpeisiin vastataan riittävän ajoissa: ulkopuolisuuden taustalla on syitä, jotka tulee selvittää ja joissa tarvitaan tukea. Ilman tukipalveluita riskinä on, että nuorten ongelmat vain siirtyvät ja mahdollisesti pahenevat. Yhdistys korostaa, että **oppivelvollisuutta laajennettaessa on tärkeää turvata riittävät ja laadukkaat tukipalvelut niille nuorille, jotka tarvitsevat yksilöllistä ja erityistä tukea ja ohjausta.**

Hallitusohjelman mukaisesti työpajat voivat toimia myös oppivelvollisuuden laajentamisessa tukimuotona, joka voidaan sisällyttää toisen asteen tutkintoihin. **Työpajat voivat tarjota koulutusjärjestelmälle tukeaan aiempaa laajemmin** sekä tätä kautta asemoitua lähemmäs erityisesti ammatillisen koulutuksen kenttää. Työpajatoimintaa ei kuitenkaan tule liittää osaksi toisen asteen koulutusta, vaan säilyttää sen monialainen ja joustava luonne osana työvoima-, koulutus-, nuoriso- ja sosiaalipolitiikkaa.

Työpajatoiminta kerryttää niin ammatillisia taitoja kuin yleisiä työelämävalmiuksia, ja hankittu osaaminen voidaan tehdä näkyväksi ja tunnistaa. Omien vahvuuksien löytäminen ja osaamisen todentaminen voimauttaa, motivoi oppimaan lisää ja innostaa etenemään koulutuspolulla. Jatkossa **työpajoja tulee hyödyntää nykyistä monipuolisemmin osaamisen hankkimisen oppimisympäristöinä ja yksilöllistä tukea tarjoavina tukipalveluina. Työpajatoiminnassa kertyneen osaamisen tunnistaminen ja sen tunnustamisen tukeminen sekä työpajojen ja koulutuksenjärjestäjien välisen yhteistyön vahvistaminen tarvitsevat pitkäjänteisiä valtakunnallisia kehittämisresursseja.** Kyse on työpajatoiminnan opinnollistamisesta ja koulutusjärjestelmän kanssa toteutettavan yhteistyön kehittämisestä. Yksilölliset koulutuspolut tarvitsevat joustavoittamista sekä sääntelyn ja eri hallinnonalojen sisäisten ohjeistusten yhteensovittamista.

Työpajatoiminta ja etsivä nuorisotyö vahvistavat osaltaan koulukuntoisuutta, tukevat toisen asteen koulutukseen kiinnittymistä ja sen läpäisyä sekä ehkäisevät koulupudokkuutta ja syrjäytymistä. **Työpajojen tarjoamia yksilöllisiä tukipalveluja tulee hyödyntää nykyistä laajemmin sekä perusopetuksen loppuvaiheessa ja siirryttäessä toiselle asteelle, että toisen asteen aikana.** Etsivällä nuorisotyöllä on keskeinen rooli koulutuksen eri nivelvaiheiden tukemisessa.

Valtioneuvoston selonteko julkisen talouden suunnitelma vuosille 2020–2023 (VNS 2/2019 vp)

Rinteen hallitusohjelma *Osallistava ja osaava Suomi – sosiaalisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestävä yhteiskunta* on rakennettu ilmiöpohjaisesti. Ilmiöpohjaisuus nostaa hyvin esiin, miten monen eri hallinnonalan alle nuorten palvelut sijoittuvat. **Nuoret sekä nuorten syrjäytymisen ehkäiseminen ja työllisyyden edistäminen näkyvät hallitusohjelmassa kiitettävästi**.

Hallitusohjelmassa tavoitellaan mm. koulutus- ja osaamistason nostoa kaikilla koulutusasteilla, oppimiserojen kaventumista ja koulutuksellista tasa-arvoa, lasten ja nuorten hyvinvoinnin lisääntymistä sekä nuorten syrjäytymisen ja nuorisotyöttömyyden vähenemistä. Kantavana teemana on **eriarvoisuuden väheneminen**. Hallitusohjelma lupaakin näin paljon hyvää työpajatoiminnalle ja etsivälle nuorisotyölle, jossa tehdään monialaista yhteistyötä sektorirajat ylittäen nuorten ja vaikeassa työmarkkina-asemassa olevien parissa.

Hallitusohjelman toteutuminen rahoituksen näkökulmasta nojautuu hyvin vahvasti työllisyysasteen nousuun. Hallituskauden loppuun mennessä, vuonna 2023, työllisyysasteen tulisi olla 75 prosentissa ja työllisten määrän on tarkoitus vahvistua vähintään 60 000 henkilöllä. **Ilman työllisyysasteen positiivista kehitystä on vaarana, että osa hallitusohjelman hyvistä kirjauksista jää toteutumatta.** Valtionvarainministeriö ennustaa, että työllisyysaste nousee niukasti yli 73 prosentin.

Julkinen talous on jo nyt alijäämäinen ja kansainvälisen talouden kasvu on hidastumassa. Talouskasvun hidastuminen näkyy myös Suomen taloudessa. Väestön ikääntyminen ja siihen liittyvien menojen lisääntyminen yhdistettynä työikäisen väestön pienenemiseen tuo haasteita valtion talouden tasapainottamiseen tällä ja tulevilla hallituskausilla.

Työllisyysvelvoitteen saavuttamiseksi toimenpiteistä puolet on määrä olla valmiina elokuun 2020 budjettiriiheen mennessä. Uusia työllistämiskeinoja etsitään hallituksen ja työmarkkinajärjestöjen kesken. **On kuitenkin tärkeää osallistaa laajasti eri toimijoita ja kansalaisjärjestöjä työllistämiskeinojen etsimisessä ja niiden toteuttamisessa**. Ellei uusia työllistämiskeinoja löydy, hallitus voi ja joutuu arvioimaan aiemmin päätettyjä menolisäyksiä uudelleen. Suunnitelmaa siitä, mihin mahdolliset menojen karsimiset kohdistuvat, ei vielä kuitenkaan ole.

Työllisyysasteen nostamisessa on tärkeää, että työnantajille on tarjolla riittävästi osaavaa työvoimaa. Samalla on olennaista **tukea vaikeassa työmarkkina-asemassa olevien, nuorten ja pitkäaikaistyöttömien työllistyminen avoimille työmarkkinoille**. Lisäksi työllisyysasteen nostaminen edellyttää **osatyökykyisten nykyistä laajempaa työmarkkinoille siirtymistä**. Työllistymisellä voidaan myös edesauttaa hallituksen tavoitetta eriarvoisuuden vähentämisestä. Palkkatuen uudistus, osatyökykyisten työkykyohjelma, määräaikaishaastatteluiden ja nuorisotakuun edistäminen sekä työpajatoiminnan tukeminen ovat toimia, joilla heikossa työmarkkina-asemassa olevien tilannetta voidaan kohentaa.

Taloustilannetta ja työllisyystavoitteiden toteutumista on seurattava jatkuvasti ja muutoksiin on reagoitava nopeasti. **Jotta työllisyysasteen nousu voi toteutua ja jatkua mahdollisesta talouden taantumasta huolimatta, eivät ensimmäiset menovähennykset voi kohdistua ainakaan työllisyysasteen nostoon suunnatuista resursseista**.

Rinteen hallitusohjelmassa **luvataan turvata Veikkauksen edunsaajien määrärahat**. Tarkoitus on kompensoida arpajaislain vaikutusten johdosta mahdollisesti vähenevät määrärahat kulttuurin, liikunnan ja nuorisotoiminnan osalta. Julkisuudessa käyty **keskustelu rahapelihaitoista ja niiden vähentämisestä on tervetullut avaus**, jonka on syytä johtaa toimiin eduskunnassa. Veikkausvoittovarat ovat merkittävä tulonlähde nuorisoalalle, ja suunnitelma määrärahojen kompensaation toteuttamiseksi pitääkin laatia pikaisesti. Rahoituksen turvaaminen takaa nuorisotoimialan mahdollisuudet tukea nuorisotyöttömyyttä vähentävää toimintaa.

Valtioneuvoston selonteossa julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2020–2023 ei kuitenkaan löytynyt mainintaa siitä, miten määrärahojen kompensointia aiotaan tehdä. Veikkauksen määrärahojen väheneminen tulee tapahtumaan nopeammin kuin hallitusohjelmaa laadittaessa osattiin arvioida. **Suunnitelma kompensaation toteuttamiseksi pitää laatia pikaisesti.**

Valtioneuvoston selonteossa julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2020–2023 sivulla 32 on muotoilu: ”Nuorten työpajatoiminnan tukemiseen varataan vuosittain 2 milj. euroa v. 2020–2023”. **Valtakunnallinen työpajayhdistys vaatii muotoiluun tarkennusta: ”Nuorten työpajatoiminnan tukemiseen varataan lisäystä vuosittain 2 milj. euroa v. 2020–2023”.** Näin muutettuna kirjaus vastaa hallituksen esitystä eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2020 (HE 29/2019 vp). Nuorten työpajatoiminnan rahoitus on ollut vuositasolla vähintään 13,5 M€ ja vuodelle 2020 esitetään yhteensä 16,3 M€.